

Boris Marović¹

UDC 368:005(049.32)

Primljen: 23. 04. 2021.

PRIKAZ KNJIGE

OSIGURANJE I PREDUZETNIŠTVO: TEORIJSKA I EMPIRIJSKA ANALIZA MEĐUZAVISNOSTI

Autor knjige, prof. dr Vladimir Njegomir, uspeo je, uz velik trud, da u celovitosti ukaže na problematiku međuzavisnosti osiguranja i preduzetništva. Ovu tematiku je autor, osim teorijski, analizirao i empirijski i to po prvi put na našem prostoru, *a među prvima i u svetu*. Monografija je nastala kao rezultat nastojanja autora da se potvrde utemeljene teorijske postavke da osiguranje utiče pozitivno na preduzetništvo. Pored toga, analiziran je i povratni uticaj preduzetništva na osiguranje, kao i zajednički uticaj na ekonomski rast.

Monografija predstavlja rezultat dugogodišnjih istraživanja autora u predmetnoj oblasti. Bazira se na dosadašnjim istraživanjima, projektima, objavljenim člancima i knjigama profesora dr Vladimira Njegomira.

Pozitivnu ocenu monografija prof. Njegomira dobila je od tri recenzenta, doajena u oblasti osiguranja: akademika prof. dr Wolfganga Rohrbacha, prof. emeritusa dr Borisa Marovića i prof. dr Zdravka Petrovića. Recenzenti su istakli da monografija predstavlja izvorni autorski doprinos, te da je problematika međuzavisnosti osiguranja i preduzetništva izložena logički, jednostavnim ali stručnim jezikom, na sistematizovan, pregledan i informativan način. Teorijska osnova i praktična primenljivost predstavljenih pitanja, u kombinaciji sa dugogodišnjim uspešnim profesionalnim iskustvom i akademskim i empirijskim istraživanjima autora, garantuju teorijsku i praktičnu vrednost ove mono-

¹ Prof. emeritus dr, Nezavisni univerzitet Banja Luka, Veljka Mladenovića 12e, Banja Luka, email: borismarovic@sbb.rs

grafije. Recenzenti preporučuju knjigu profesionalcima u osiguranju, preduzetnicima, predstavnicima vlada, studentima osnovnih i postdiplomskih studija i svima onima za koje je potrebno da nauče ili imaju interes da nauče o osiguranju, preduzetništvu i njihovoj međuzavisnosti i razvoju.

Autor je sadržinu monografije obradio korišćenjem ogromnog opusa literature od preko 396 izvora, 30 grafičkih prikaza i 51 tabelarnog prikaza. Knjiga predstavlja skladno komponovano delo, čiju strukturu, pored predgovora, zaključaka, literature i podataka o autoru, čini sedam logički zaokruženih celina, pisanih uobičajenim proredom i fontom na 302 stranice.

Prvo poglavlje autor posvećuje postavljanju problema za teorijsku i empirijsku analizu. Autor je prvo sproveo pregled i analizu prethodnih istraživanja u osiguranju i preduzetništvu. Takođe, analizirao je širi kontekst potrebe za analizom međuzavisnosti osiguranja i preduzetništva.

U drugom poglavlju analiziraju se značaj i ograničenja osiguranja i tržišta osiguranja. Autor detaljno analizira istorijski kontekst i determinisanje osiguranja. Započinje istorijom osiguranja kako bi objasnio savremene funkcije i zakonitost osiguranja. Takođe, analizira vezu između preduzetništva, neizvesnosti i osiguranja. Autor determiniše mehanizam tržišta osiguranja i njegove učesnike na globalnom tržištu osiguranja. Takođe određuje i analizira globalna kretanja na tržištu osiguranja i detaljno objašnjava karakteristike tržišta osiguranja u regionu bivše Jugoslavije, imajući u vidu da su empirijska istraživanja takođe usredsređena na taj region, odnosno Srbiju.

U trećem poglavlju autor se posvetio analizi fenomenoloških aspekata preduzetništva. Nakon detaljnog objašnjenja istorije osiguranja, ekonomske uloge i ograničenja osiguranja, kao i funkcionisanja i učesnika na tržištu osiguranja, autor se fokusira na preduzetništvo. U ovom poglavlju autor određuje koncept preduzetništva i objašnjava faze i stanje razvoja i regulative preduzetništva u razvijenim ekonomijama, ekonomijama u razvoju i posebno u Srbiji.

Četvrto poglavlje je u potpunosti posvećeno analizi međuzavisnosti upravljanja rizicima, osiguranja i preduzetništva. Autor objašnjava povezanost rizika i ekonomskog razvoja uopšte i detaljno objašnjava faktore rizika, verovatnoću realizacije događaja i intenzitet štetnih posledica tih događaja. Analizira averziju prema riziku i potrebu upravlja-

nja rizikom pojedinaca, preduzetnika i društva. Akcenat je na teretu rizika za preduzetnike i značaju upravljanja rizicima. Zatim se analiziraju proces upravljanja rizikom preduzetnika i metode upravljanja rizikom koje se koriste u tom procesu. Autor analizira rizike u preduzetništvu i potrebu za privatnim osiguranjem.

Peto poglavlje se fokusira na međuzavisnost druge najvažnije funkcije osiguranja i preduzetništva. U ovom poglavlju autor se fokusira na potencijalnu međuzavisnost investicija osiguravajućih društava sa finansiranjem preduzetničkih poduhvata. Autor analizira strukturu finansijskog sistema i položaj osiguravajućih društava, regulaciju osiguravajućih društava kao finansijskih posrednika i karakteristike investicionih portfelja osiguravajućih društava. Odvojeno analizira upravljanje životnim i neživotnim investicionim portfeljom.

Autor je sproveo dva empirijska istraživanja međuzavisnosti osiguranja i preduzetništva. *Šesto poglavlje* je posvećeno prvom empirijskom istraživanju koje je sprovedeno na osnovu sekundarnih podataka. Autor je analizirao uticaj nekoliko nezavisnih promenljivih na razvoj preduzetništva. Kao nezavisne promenljive koristio je premiju po preduzetniku, obeštećenje po preduzetniku, tehničke rezerve, bruto domaći proizvod, zajmove domaćih banaka, indeks ljudskog kapitala i troškove osnivanja. Rezultati su dobijeni primenom regresione analize.

U *sedmom poglavlju* autor se fokusira na drugo, dopunsko empirijsko istraživanje međuzavisnosti osiguranja i preduzetništva. Ovo istraživanje se bazira na podacima dobijenim putem upitnika u terenskom istraživanju. Podaci su prikupljeni za reprezentativan uzorak od 460 preduzetnika. Preduzetnici su odgovarali na 12 pitanja, a njihovi odgovori sa tumačenjima prikazani su grafički i tekstualno u ovom poglavlju. Potom su primenjeni analiza varijanse na ove podatke, Spearmanov test koeficijenta korelacije ranga, korelaciona i regresiona analiza.

Svojim obuhvatom i specifičnom tematikom, knjiga je prvenstveno namenjena profesionalcima u osiguranju, preduzeticima, menadžmentu osiguravajućih društava, posebno na strateškom nivou, posrednicima i zastupnicima u osiguranju, kao i predstavnicima vlada. Takođe, korisna je referentna literatura za studente osnovnih i posle-diplomskih studija, kao i svima onima koji žele da spoznaju izloženu problematiku razvoja i međuzavisnosti osiguranja i preduzetništva.

IZVOD IZ RECENZIJE

Autor je monografiju podelio u dva dela. Prvi deo se odnosi na teorijsku analizu osiguranja i preduzetništva i njihovu međuzavisnost. U drugom delu autor predstavlja empirijske studije međuzavisnosti između osiguranja i preduzetništva. Knjiga je namenjena profesionalcima u osiguranju, preduzetnicima, predstavnicima vlada, studentima osnovnih i postdiplomskih studija i svima onima za koje je potrebno ili imaju interes da nauče o osiguranju, preduzetništvu i njihovoj međuzavisnosti i razvoju.

Akademik Univ. Prof. Dr.phil. Dr.habil. Wolfgang Rohrbach

Profesor Njegomir knjigu je napisao na pristupačan, sistematizovan, informativan i edukativan način. Ona je zasnovana na dugoročnim istraživanjima i autorskom radu u upravljanju rizicima, osiguranju, reosiguranju i preduzetništvu. Teorijska osnova i praktična primenljivost predstavljenih pitanja, u kombinaciji sa dugogodišnjim uspešnim profesionalnim iskustvom i akademskim i empirijskim istraživanjima autora, garantuju teorijsku i praktičnu vrednost ove monografije.

Prof. emeritus dr Boris Marović

Ova monografija predstavlja izvorni autorski doprinos analizi međuzavisnosti osiguranja i preduzetništva. Među prvima je sa sveobuhvatnom, empirijski potvrđenom studijom ovog problema. Ova jedinstvenost i originalnost čine ovu knjigu posebno značajnom za objavljivanje. Zadovoljstvo mi je da preporučim ovu knjigu široj obrazovnoj, naučnoj i stručnoj javnosti.

Prof. dr Zdravko Petrović

O AUTORU

Profesor Njegomir je jedan od najplodnijih mlađih naučnika iz oblasti osiguranja, upravljanja rizikom i reosiguranja. Ima dva doktora-ta, jedan iz strukturnih finansija u oblasti alternativnog transfera rizika osiguranja i reosiguranja, a drugi u oblasti analize međuzavisnosti osiguranja i preduzetništva. Bio je nagađen za najboljeg studenta u generaciji 2001. godine. Za naučnoistraživački rad nagrađen je od Narodne banke Srbije 2011. godine.

Bio je angažovan u dve kompanije za proizvodnju finansijskog softvera sa sedištem u Londonu, kao savetnik u sektoru za strateško planiranje, korporativno upravljanje i analizu poslovanja Dunav osiguranja. Zaposlen je kao redovni profesor na Fakultetu za pravne i poslovne studije, gde obavlja funkciju prodekana za naučnoistraživački rad i funkciju prodekana za izdavačku delatnost.

Objavio je 14 autorskih i koautorskih knjiga i preko 150 radova. Pisao je i objavljuvao radove iz oblasti računovodstva i finansija, a posebno upravljanja rizicima, osiguranja i reosiguranja, odnosno oblasti analize pojedinih vrsta rizika i tendencija ostvarenja rizika uzrokovanih faktorima kao što su klimatske promene i privredni razvoj, upravljanja rizikom i kapitalom i njihovim međuzavisnostima, regulatornih, računovodstvenih i finansijskih aspekata delatnosti osiguranja, upravljanja međuzavisnostima imovine i obaveza u osiguravajućim društvima, analize stanja i trendova u liberalizaciji, tržišnoj strukturi i globalizaciji i drugih segmenata oblasti upravljanja rizikom, osiguranja i reosiguranja. Publikovao je u vodećim naučnim časopisima kao što su „The Geneva Papers on Risk and Insurance – Issues and Practice“, „Transformations in Business & Economics, Economic Thought and Practice“, „Economic Research“ i dr.

Glavni i odgovorni urednik je naučnog časopisa „Civitas“, član je uredništva „Sveta osiguranja“, član je Saveza ekonomista Srbije preko društva ekonomista Novog Sada i član je Naučnog društva agrarnih ekonomista Balkana.